

LUND UNIVERSITY

Tillfälliga mötesplatser i urbana miljöer för långsiktig destinationsutveckling

Om att förstå nyttan med mikroparker för stadens gröna infrastruktur

Johansson, Michael

2024

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Johansson, M. (2024). *Tillfälliga mötesplatser i urbana miljöer för långsiktig destinationsutveckling: Om att förstå nyttan med mikroparker för stadens gröna infrastruktur*. Institutionen för tjänstevetenskap, Lunds universitet.

Total number of authors:

1

Creative Commons License:

Annan

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Tillfälliga mötesplatser i urbana miljöer för långsiktig destinationsutveckling

- Om att förstå nyttan med mikroparker för stadens gröna infrastruktur

Michael Johansson

Lunds universitet

Tjänstvetenskap

2024-02-17

Förord

Denna rapport *Tillfälliga lösningar i urbana miljöer för långsiktig destinationsutveckling -Om att förstå nyttan med mikroparker för stadens gröna infrastruktur* ingår i det av FORMAS finansierade forskningsprojektet "Urban turismutveckling i förnyelse: Hantera hållbarhet i tilltagande turismflöden". I rapporten diskuteras hur tillfälliga lösningar i gaturummet kan ha stor betydelse för en långsiktig destinationsutveckling för hållbara städer.

Denna rapport är en vidareutveckling av innehåll i rapporten *Upplevelsens hållbara mikrogeografier - Att utveckla stadsrummet för att främja klimatanpassning och utveckling av urbana upplevelser* av Michael Johansson & Jan Henrik Nilsson från 2024.

Bilden på framsidan föreställer en parklet på Söder i Helsingborg på en annars hårdgjord infrastruktur (foto: Michael Johansson)

Allerum 2024-02-17

Michael Johansson

Innehåll

Förord.....	2
1. Inledning.....	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Småskaliga urbana ekosystemtjänster som en del av långsiktig destinationsutveckling 5	
1.3. Syfte med rapporten	5
2. Metod	5
3. Teoretisk referensram	6
3.1. Tactical urbanism	6
4. Översikt	7
4.1. Parkeringsplats.....	7
4.2. Parklet.....	7
4.3. Pop-up parker	9
4.4. Exempel på pop-up parker	9
4.4.1. Exempel: Humlegårdsgatan i Stockholm	9
4.4.2. Exempel: High Line i New York	10
4.4.3. Roppongi Hills i Tokyo.....	11
4.4.4. Exempel: Washington D.C.	11
4.4.5. Exempel: Söder i Helsingborg	13
4.5. Skillnader mellan tillfällig park och permanent park	13
5. Diskussion	14
6. Sammanfattning	15
7. Referenser	16

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Gator och trottoarer upptar cirka tjugofem % av stadens markyta och är en naturlig och integrerad del av vår vistelse i staden (Evdeniya, 2016). Under det senaste halvsekle har gator i storstäderna genomgått många och oftast stora förvandlingar som sällan varit till förmån för invånaren eller besökaren. Appleyard (1973), Davis (2006), Jacobs (1961) och Lee (1973), påpekar att stadsdesign och samhällsplanering mestadels varit inriktad på att inrymma fordon snarare än fotgängare. Ökad brist på social interaktion och kommunikation har fått våra samhällen att bli mer privata, isolerade och numera även virtuella (Sadik-Khan, 2011).

Det är uppenbart att den roll som stadsrummet spelar för att främja social interaktion och dynamiska relationer är framträdande och betydelsefull (Abad Ocubillo, 2012). Det finns stor utforskad potential för att uppnå mer attraktiva städer i många stadsområden genom förvandling till nya levande stadsrum genom multifunktionell användning av befintligt utrymme (Seligman, 2011). Dessa urbana sociala platser och i många fall tillfälliga lösningar ger mer utrymme och bekvämligheter för människor (San Francisco Parklet Manual, 2019). Även om en Parklet kan vara permanent, bör den utformas för snabb och enkel borttagning, under tider som kräver eventuella nödsituationer, snöröjning, etc. (Miller, 2012).

Urbana ekosystem och dess gratistjänster värderas allt mer för sina miljömässiga och sociala effekter (Hartig & Kahn, 2016). De socioekologiska fördelarna med grönområden är således av betydande karaktär (Aronson et al, 2017). Stadsnatur kan ha positiva effekter på fysiologisk och psykologisk hälsa (Shanahan et al. 2016). Ökat välbefinnande har visat sig ha betydelse genom tillgänglighet och närhet till grönområden (Hartig et al, 2014). Vidare ger urbana möjligheter till ökad biologisk mångfald (Beninde et al. 2015; Lepczyk et al. 2017) inklusive livsplatser för hotade arter (Ives et al. 2016).

Även om vi är medvetna om den viktiga funktionen som stora och permanenta grönområden tillför en attraktiv stad, uppmärksammas även den framväxande möjligheten till mer småskaliga och kortlivade grönområden som till exempel pop-up parker (PUPs) och parklets erbjuder. Detta genom att komplettera och ytterligare berika befintlig urban natur till förmån för såväl biologisk mångfald som människor (Han et al., 2015).

PUP:er och parklets är små tillfälliga grönområden, och kan variera avsevärt i storlek och varaktighet. Vissa kan uppta bara några kvadratmeter (t.ex. en planteringslåda), medan andra sträcker sig över större ytor. En PUP och parklets kan användas som test för ett permanent grönområde, för att omplacera användningen av plats för att kanske spegla årstider, eller för att helt enkelt fungera som en "tillfällig" användning av en plats som har planerats för ombyggnad (Kelly, 2012). Från fenomenets start i slutet av 1900-talet har PUPs och parklets snabbt utvecklats till ett idag globalt fenomen (Lydon & Garcia 2015).

PUPs och parklets kan definieras som en del av den teoretiska referensramen "tactical urbanism" som fokuserar på kortsiktiga, billiga gröna initiativ för att erbjuda vitalitet till "lediga" eller underutnyttjade utrymmen (Newman, 2014). Trots de idag vedertagna

effekterna av de socioekologiska fördelarna med stora, permanenta grönområden (Sadler et al. 2010) har lite studier undersökt motsvarande fördelar med PUP och parklets.

1.2. Småskaliga urbana ekosystemtjänster som en del av långsiktig destinationsutveckling

Destinationsutveckling är en viktig process som syftar till att förbättra och stärka turistmål som till stor del handlar om att göra en plats mer attraktiv för besökare. Det kan innebära att förbättra infrastruktur, kulturutbud, naturupplevelser, boendelalternativ och andra faktorer som på olika sätt påverkar besökares val av destination. En välskött destinationsutveckling tar hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter då det handlar om att skapa en balans så att turismen gynnar både besökare och lokalbefolkning utan att för den delen belasta lokalmiljön (Johansson, 2024b). Men, för att utveckla en destination behöver man vara öppen för nya idéer och lösningar. Det kan handla om att skapa nya evenemang, utveckla tjänster eller använda grönområden och kultur för att förbättra besökares subjektiva upplevelser (Johansson & Nilsson, 2021).

Ekosystemtjänster är alla de samlade produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor. Dessa produkter och tjänster bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det kan handla om allt från ekosystemens förmåga att rena luft, sänka temperaturer, ta hand om dagvatten till att erbjuda rekreativa och hälsosamma miljöer (Johansson & Nilsson, 2024). Ekosystemtjänster delas vanligtvis in i fyra kategorier: stödjande, reglerande, försörjande och kulturella tjänster. Det ställs allt större krav på att hantera befintlig, men även kommande infrastruktur inom tätortens begränsade yta (Persson et al, 2010).

Urbana grönområden har dock successivt minskat i både antal och yta, vilket i sin tur bidragit till att dess kvaliteter har försvunnit. I så gott som alla äldre städer pågår det planering för att omvandla äldre industriområden, i halv- eller centrala lägen, till kontors och bostadsområden. Dessa områden definieras oftast som destinationsutvecklingsområden. I en hållbar stad utgör ekosystemtjänster en värdefull resurs som omfattar en mångfald av aspekter som miljömässiga, ekonomiska, sociala (Johansson & Nilsson, 2024).

1.3. Syfte med rapporten

Rapporten syftar till att diskutera hur tillfälliga lösningar i gaturummet kan ha stor betydelse för en långsiktig destinationsutveckling för hållbara städer.

2. Metod

Valet av metod för det arbete som rapporteras har vuxit fram som en konsekvens av tidigare arbeten inom FORMAS-finansierade projektet "Urban turismutveckling i förnyelse: Hantera hållbarhet i tilltagande turismflöden". I tidigare rapporter och artiklar gjordes omfattande översikter av den aktuella vetenskapliga litteraturen i fältet (Johansson & Nilsson 2021; Johansson & Nilsson, 2023).

3. Teoretisk referensram

3.1. Tactical urbanism

Tactical urbanism, även kallat *guerrilla urbanism*, *pop-up urbanism*, *city repair*, *D.I.Y. urbanism*, *planning-by-doing*, *urban acupuncture* och *urban prototyping*, är egentligen en kostnadseffektiv och temporär förändring av den redan befintliga och byggda miljön, vanligtvis i städer, med syfte att förbättra lokala grannskap och erbjuda publika samlingsplatser. Även om begreppet tactical urbanism myntades först på 1990-talet, har liknande företeelser förekommit länge (Finn 2014). Det nya är snarare att planerare och arkitekter har börjat intressera sig för det tillfälliga i stadsrummet och hur detta kan inkorporeras i formella stadsutvecklingsprocesser (Bishop & Williams 2012).

Från att tidigare ha varit en gräsrotsrörelse delvis präglad av osanktionerade lösningar av offentliga platser och med en viss kritik mot den traditionella samhällsplaneringens långsamhet, byråkrati och top down-perspektiv så har tactical urbanism under 2000-talet tagit klivet in i planerar- och arkitekturprofessionens finrum (Lydon, 2015). Denna form av urbanism är ofta medborgarledd, men kan också initieras av kommuner Medborgarperspektiv (Caragliu et al., 2011).

De temporära installationerna är ofta avsedda att påverka kommuner att implementera en mer permanent eller dyrare version av förbättringen. Signifikativt för tactical urbanism är således en temporär installation som förvandlar till exempel en parkeringsplats till ett litet grönområde eller sittplats. Enligt Pfeifer (2013) framställs metoden som "ett kortsiktigt engagemang och realistiska förväntningar". Enligt Nästesjö (2016) råder det idag dock en motstridig bild av tactical urbanism; å ena sidan ett lekfullt, temporärt verktyg för planering, å andra sidan ett strategiskt verktyg för att faktiskt göra avtryck, alltså att ge ringar på vattnet gentemot en mer strukturell och permanent stadsmässig förändring.

Definitionen av tactical urbanism bedöms vara bred och formuleras på delvis olika sätt beroende på hur och var begreppet används inom stadsplanering. Wesley (2015) beskriver begreppet som:

"temporary interventions that can help one understand what interventions might work in a particular context and lay the foundation for more permanent ones"

Pfeifer (2015) beskriver begreppet som:

"low-cost, temporary interventions that improve local neighbourhoods"

Motsatsen men ändå inte helt olik tactical urbanism är heuristisk urbanism som är mer inriktad på långsiktig förändring och lärande, istället för snabba och småskaliga åtgärder. Båda metoderna har sina fördelar och kan dock komplettera varandra i skapandet av attraktiva och livfulla städer.

4. Översikt

4.1. Parkeringsplats

Parkering som plats innebär att det handlar om utrymmen där fordon kan stanna och parkera. Detta gör fordonen på så kallad allmän platsmark (eller gatumark) som inkluderar gator, vägar, parker, torg eller andra områden som enligt en detaljplan är avsedda för ett gemensamt behov. På dessa platser finns ofta allmänna parkeringsplatser längs med gatorna. Bilar kan parkeras antingen längsgående parallellt med vägen eller på snedden i vinklar i förhållande till körbanan. Eller så kan fordon parkera på kvartersmark och som är knuten till specifika kvarter eller fastigheter. Regler för parkering och dess användande på kvartersmark kan variera beroende på detaljplanen och lokala trafikföreskrifter.

Allt fler hårdgjorda ytor i form av till exempel gator, vägar och parkeringsplatser skapar konkurrens med befintlig grön infrastruktur (Johansson, 2024b). Parkerings påverkan på urbana ekosystemtjänster kan således vara betydande och varierar beroende på faktorer som parkeringsutformning, storlek, placering och användning. Ekosystemtjänster refererar till de olika fördelar och resurser som människor erhåller från naturliga ekosystem, och många urbana områden har sina egna unika ekosystemtjänster. Stora parkeringsytor med impermeabla ytor som asfalt ökar risken för översvämningar genom att minska möjligheten till naturlig infiltration. Detta påverkar dagvattenhanteringen och kan leda till ökad belastning på avloppssystemet. Asfalterade parkeringsområden kan bidra till den så kallade "urban heat island effect" det vill säga värmeö-problematiken genom att på den lokala platsen absorbera och behålla värme. Detta kan höja temperaturen i närliggande områden och påverka det lokala mikroklimatet (Johansson, 2024b).

4.2. Parklet

En parklet är en förlängning av trottoaren som ger mer utrymme och bekvämligheter för människor som använder gatan. Dessa parklets installeras vanligtvis på parkeringsplatser och kan omfatta en eller flera parkeringsplatser. De sträcker sig oftast från trottoaren till bredden av den intilliggande parkeringsplatsen.

Parklets är utformade för att i möjligaste mån erbjuda en offentlig plats där förbipasserande kan koppla av och njuta av stadens atmosfär. De kan erbjudas på platser där antingen befintliga stadsparker eller övrig vegetation saknas, eller där trottoarens bredd inte är tillräcklig för aktiviteter och gatuliv. Parklets kan innehålla allt från sittplatser, grönområden och konstverk till andra mer eller mindre visuella inslag. Vissa parklets kan även inkludera cykelparkering.

Även om parklets kan upplevas som permanenta, måste de vara designade för snabb och enkel borttagning vid eventuella nödsituationer eller av andra skäl, som till exempel snöskottning, utan att på något sätt skada trottoarkanten eller gatan. Parklets ska alltid vara öppna för allmänheten.

Parklet fungerar mer som ett offentligt vardagsrum och som erbjuder möjligheter att stanna, äta, sitta, prata, leka, läsa och kanske framförallt njuta (Parklet design guidelines, 2016).

Parklet Manual (2019) och Parklet design guidelines (2016) samt Luskin (2012) påvisar för att göra en parklet attraktiv krävs en del olika överväganden:

- Parklet får inte placeras på ett körfält,
- Parklet bör ta två till tre parkeringsplatser i anspråk,
- Parklet bör vara funktionshinderanpassade,
- Parklet måste vara synliga även på natten, och
- Parklet måste vara offentliga eller publika oavsett vem som sponsrar dem.

Bild 1. Exempel på parklet eller stadsgolv (<https://vestre.com>).

Den första kända parkleten uppstod i San Francisco år 2005 och bestod av lite gräs, ett mindre träd och en bänk inträngd på en parkeringsplats mellan fordon (se bild nedan). Parkeringen betalades för två timmar och efter det var installationen borta. Fenomenet som kallas "Parklet" var därefter fött. Det offentliga rummet i staden är viktigt och uppfyller en rad olika funktioner, bland annat spelar det en stor roll inom social integration och är viktigt för människors vardagsliv och för fritidsaktiviteter (Littke, 2016). Det är en viktig arena som tillhandahåller funktionen för människor att interagera med varandra. San Francisco har utvecklat ett program som syftar till att skapa ett bättre användande av det offentliga rummet för människor och ett sätt att göra detta är att skapa en parklet.

Parklets är tänkt att reflektera mångfalden och kreativiteten hos de människor och organisationer som sponsrat och designat dem (San Francisco parklet manual, 2019) och de övergripande intentionerna är även att involvera butiksägare, föreningar och boende i utvecklingen av en Parklet (Littke, 2016).

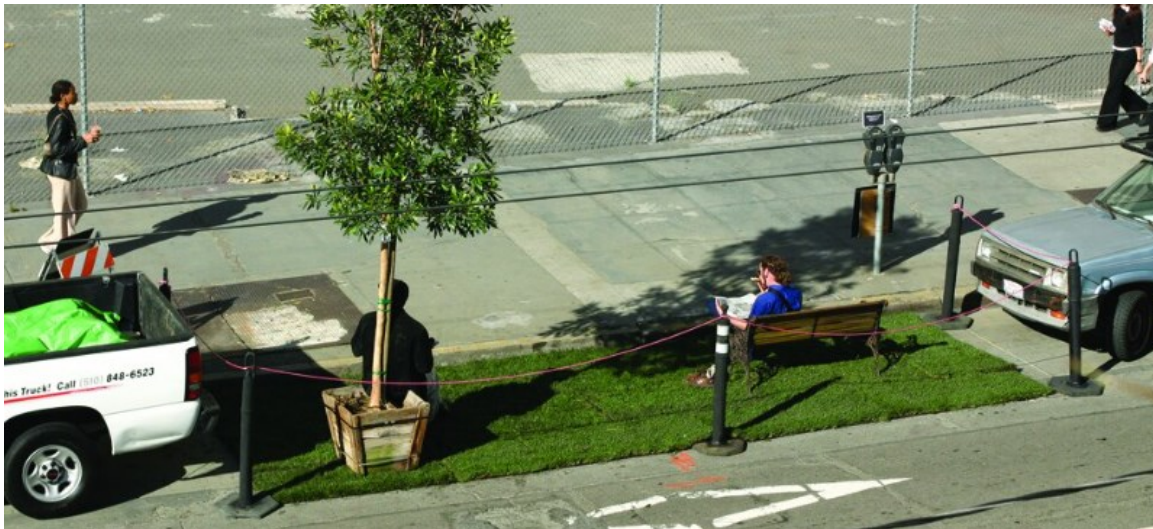

Bild 2. Den första parkleten 2005 (<https://www.myparkingday.org/>).

4.3. Pop-up parker

Pop-up parker är en variant av parklet och innebär temporära grönområden eller parker som skapas på platser där det normalt inte finns grönska eller något direkt utrymme för avkoppling. Dessa parker är ofta kortlivade och kan dyka upp i stadsområden, torg eller på gator. Pop-up parker erbjuder tillfällig avkoppling ofta mitt i staden. En pop-up park förvandlar gator eller anonyma impedimentytor till platser där människor kan stanna upp, umgås och njuta av grönska. Ett viktigt syfte med pop-up parker är att stärka gröna gatustråk. Genom att skapa dessa mer eller mindre grönområden kan man dels förtydliga, dels försköna vissa områden, vilket gör det även mer attraktivt för människor att röra sig på dessa platser.

Pop-up parker kan på så vis karaktärsfylligt lyfta en gata eller ett område till en destination med säregen karaktär. De ger området en unik prägel och gör det till en plats där människor vill vistas, och inte bara passera. Ofta bygger dessa mikro-destinationer på lokal demokrati ofta baserat på boendes behov i närområdet. I vissa fall kan man även stänga av biltrafik och erbjuda sittplatser för passerande vilket skapar lugnare och mer trivsamt miljö för fotgängare och boende.

4.4. Exempel på pop-up parker

Ett exempel på en lyckad pop-up park är Pop-up park Humlegårdsgatan i Stockholm. Där har man förvandlat en gatusnutt till en grönskande oas, inspirerad av liknande projekt som the High Line i New York och Roppongi Hills bänklanskap i Tokyo.

4.4.1. Exempel: Humlegårdsgatan i Stockholm

Stora sittvänliga trädäck ska inbjuda till avkoppling och möten på Humlegårdsgatan i Stockholm. Pop up-satsningen är en del i ett långsiktigt stadsutvecklingsarbete. Det är fastighetsägaren SEB Trygg Liv och Tengbom arkitekter som står bakom projektet (<https://tengbom.se/projekt/pop-park-humlegardsgatan-2/>).

Projektet vill erbjuda en demokratisk plats som bjuder in allmänheten att pröva ett alternativt sätt att använda gatan. Med det tillfälliga formspråket kan man pröva kvaliteter som man önskar att gatan skulle kunna få i framtiden. För de tillfälliga vistelseöarna, som de stora sittytorna i trä kallas, är en del i en mer långsiktig strategi. Visionen är att i samarbete med övriga fastighetsägare och Stockholms stad skapa en gåfartsgata av hela gatan. Denna typ av initiativ ger staden en möjlighet att experimentera med nya idéer och skapa tillfälliga platser för avkoppling och gemenskap.

Bild 3. Exempel från Stockholm (Foto: Tekla Evelina Severin).

4.4.2. Exempel: High Line i New York

High Line är en idag nedlagd upphöjd järnväg i New York, på Manhattans, som var i bruk från 1934 till 1980. Sedan 2009 är större delen av järnvägen ombyggd till en lång och smal allmän park. Mycket av vegetationen valdes för att efterlikna den vilda vegetation som tidigare hade koloniserat den nedlagda järnvägssträckan.

Bild 4. High line i New York som är större än en pop-up park men är ett exempel på tactical urbanism.

4.4.3. Roppongi Hills i Tokyo

Roppongi Hills är ett av Japans absolut största fastighetsprojekt och finns i Tokyo. Projektet består av allt från lägenheter affärer, restauranger, caféer, biografer, hotell, en TV-studio till parker. Visionen bakom projektet var att bygga ett integrerat innerstadsområde med hög bebyggelse som tillät människor att leva, arbeta, roa sig och handla inom samma område, och på så sätt kunna eliminera behovet av att pendla.

Bild 5. Storskalig infrastruktur med mindre gröna parker och miljöer i Tokyo.

4.4.4. Exempel: Washington D.C.

Mitt i centrala Washington D.C. ligger Golden Triangle business improvement district, vilket är ett livfullt samverkansområde nära parken National Mall. Projektets mål var att skapa ett urbant område med varm och inbjudande atmosfär och utrymme för framtida

bostadsutveckling. För att denna vision skulle kunna förverkligas fanns det ett par stora utmaningar man behövde komma till rätta med. Dels de trånga trottoarerna utan plats för sociala mötesplatser och uteserveringar. Dels behovet av grönska och växtlighet i en urban miljö som domineras av asfalt.

Överflödiga körfält fick helt enkelt nya användningsområden och gatorna planerades om så att trottoarerna breddades med stadsgolv. I enlighet med de lokala reglerna anpassades Parklet-modulens bredd så att den inte inkräktade på de centrala trafikstråken. Även bänkar och räcken ritades om så att de fick plats i det smalare utrymmet. Läs mer på: <https://vestre.com/se/>.

Bild 5. Mötesplats i Washington (Bild från www.vestre.com).

4.4.5. Exempel: Söder i Helsingborg

Söder fick år 2022 ett antal helt nya parker i miniformat. De har samtliga varsin fadderorganisation som ska sköta om dem och bidra med aktiviteter och evenemang på platsen. Totalt handlar det om nästan 40 meter park. Målet med parkerna är att stärka gemenskapen och öka tryggheten i området genom att locka fler människor att vilja vara där. Dessutom blir det mer grönska längs gatan, något som också efterfrågats av boende i området.

Miniparkerna på Södergatan är ett resultat av en dialog Helsingborgs stad haft med boende, fastighetsägare, verksamheter och organisationer som är verksamma på Söder. En viktig synpunkt var att Söder upplevs som grått, trist och fattigt på grönska. Därför är miniparkerna färgglada i olika nyanser av rosa, frodigt gröna och fulla av aktiviteter. I varje park finns grönska i form av planteringar och små träd, en dekorerbar utställningsyta, anslagstavlor och plats för möten och samtal. Mot gatan finns ett utspringskydd för att det inte ska gå att ta sig ut i körbanan. Parkerna är mobila och går att flytta vid behov. Vid evenemang kan till exempel alla parklets placeras bredvid varandra för att skapa en stor jättepark. Se bild på framsidan om hur en parklet ser ut på Söder i Helsingborg.

4.5. Skillnader mellan tillfällig park och permanent park

Pop-up-parker och parklets är tillfälliga grönområden som skapas på platser där det normalt inte finns mycket grönska eller utrymme för avkoppling. De kan existera från en vecka upp till flera månader. Vanliga parker är permanenta grönområden som är avsedda att vara långsiktiga och bestående.

Pop-up-parker och parklets kan dyka upp på olika platser, såsom parkeringsplatser, öppna ytor mellan byggnader och innergårdar. De är flexibla och kan anpassas till olika områden. Vanliga parker är ofta planerade och byggda på specifika platser med noggrant utformade grönområden. Pop-up-parker och parklets använder ofta enkla och multiflexibla lösningar, som modulära växtkärl eller flyttbara sittplatser, för att skapa en lätthanterlig och attraktiv park. Vanliga parker kan ha mer permanenta strukturer, såsom lekplatser, fontäner och grönområden med fast design.

Pop-up-parker och parklets är som tidigare nämnts snabba och kostnadseffektiva sätt att förvandla tomma utrymmen till levande och användbara parker. De kan användas för att främja social interaktion, avkoppling och miljömedvetenhet. Vanliga parker är etablerade för att erbjuda grönska, rekreation och avkoppling på lång sikt. Pop-up-parker och parklets är en del av en bredare trend som fokuserar på att skapa mer hållbara, livfulla och attraktiva städer. De kan fungera som experiment för att testa nya parkdesigner och användningsområden. Vanliga parker är en integrerad del av stadens infrastruktur och har en mer beständig inverkan på stadsutvecklingen.

5. Diskussion

Pop-up parker och parklets är en relativt ny trend inom stadsplanering och parkdesign men som har blivit alltmer populär under de senaste åren. Dessa temporära parker, som kan vara allt från en dag och vecka till flera månader, är ett sätt att omvandla en annars tom yta till en användbar och levande plats för ökad gemenskap. Dessa fenomen har blivit alltmer populära på grund av deras förmåga att transformera tomma utrymmen till levande och användbara parker och mötesplatser. De är en billigare och snabbare metod än att bygga permanenta parker, som kan ta flera år och miljontals kronor att genomföra.

De kan också fungera som ett experiment för att testa nya parkdesigner och användningsområden. Genom att prova olika lösningar på en tillfällig park kan stadsplanerare och invånare få feedback på vad som fungerar och vad som inte fungerar innan de genomför permanenta förändringar. Dessa parker kan också bidra till att öka medvetenheten om användningen av offentliga utrymmen och hur de kan användas på ett mer kreativt och hållbart sätt. Genom att engagera alla intressenter i planeringsprocessen och involvera dem i skapandet, kan stadsplanerare och beslutsfattare få en bättre förståelse för vilka behov och önskemål som finns i samhället.

Rapporten visar således att tillfälliga lösningar i urbana miljöer skulle kunna spela en relevant roll för mer långsiktig destinationsutveckling. Genom att till exempel använda taktisk urbanism, kan man skapa flexibla och anpassningsbara lösningar som gynnar både invånare och besökare. Genom att temporärt omvandla parkeringsplatser, gator eller andra hårdgjorda utrymmen i urbana miljöer till olika former av gröna oaser så kan man skapa tillfälliga mötesplatser och samtidigt öka den gröna infrastrukturen i staden. Detta kanske framförallt på platser som inte har så stor andel permanent grön infrastruktur.

Miniparker, så kallade parklets, kan således vara så små att de med lätthet kan placeras i körfält och befintliga parkeringsytor. Parklets erbjuder på så vis en upplevelse av att trottoarutrymmet bedöms som större än vad det i själva verket är. Dessa parker kan installeras i områden som saknar grönska, färg och liv. Miniparker innehåller oftast olika former av grönska i form av planteringar och träd samt plats för möten och samtal. Dessa parker kan utformas så att man vid behov kan flytta dem. Världens första formella offentlig parklet skapades och installerades ursprungligen i San Francisco 2010.

En parklet kan definieras som en förlängning av trottoaren och som på så vis ger mer utrymme och bekvämligheter för människor att även använda gatuutrymmet som mindre och enklare mötesplatser. Vanligtvis installeras parklets på redan befintliga parkeringsytor och gärna på flertalet parkeringsplatser. Parklets sträcker sig vanligtvis ut från trottoaren, i nivå med trottoaren och till bredden på den intilliggande parkeringsplatsen.

Parklets är främst avsedda för människor och möten mellan individer. Parklets erbjuder vanligtvis en plats att stanna, sitta och vila. I de fall där en parklet inte är avsedd att rymma människor, kan den i stället uppmuntra till mer grönska, konst eller någon annan mer visuell och ekosystembaserad funktion. Medan parklets kan finansieras och underhållas av olika

aktörer som till exempel av kommuner, närliggande företag, verksamheter, invånare, ideella eller intresseorganisationer, så är de offentligt tillgängliga och öppna för alla.

Pop-up parker Parklets förbättrar våra stadsdelar genom att lägga till skönhet och infall till stadens gator. De återspeglar mångfalden och kreativiteten hos de människor och organisationer som sponsrar och designar dem. De återspeglar också stadens engagemang för att uppmuntra promenader och cykling, skapa fantastiska gator och stärka våra samhällen.

6. Sammanfattning

Tactical urbanism genom pop-up parker eller parklets erbjuder:

- stegvis (ofta kortvarig) process för att initiera långsiktig förändring,
- möjligheter till kompletterande ekosystemtjänster i urbana miljöer,
- lokala attraktiva lösningar för specifik destinationsutveckling,
- genom låg ekonomisk risk eller investering erbjuder potentiellt stora fördelar,
- främjande av socialt samarbete mellan medborgare och bygger relationer mellan offentliga och privata institutioner, ideella organisationer och deras intressenter.

7. Referenser

Abad Ocubillo, R. (2012). Experimenting with the margin: Parklets and plazas as catalysts in community and government. <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/compoundobject/collection/p15799coll3/id/89034/show/88789>

Appleyard, D. (1973). Professional Priorities for Environmental Psychology. In Küller, Rikard (ed.), Architectural Psychology: Proceedings of the Lund Conference: June 26-29, 1973.

Aronson, MFJ., Lepczyk, CA., Evans, KL., (2017). Biodiversity in the city: key challenges for urban green space management. *Ecological Environment* 15: 189–96.

Beninde, J., Veith, M., & Hochkirch, A., (2015). Biodiversity in cities needs space: a meta-analysis of factors determining intra-urban biodiversity variation. *Ecology* 18: 581–92.

Bishop, P., & Williams, L. (2012). *The Temporary City*. London: Routledge.

Caragliu, A., Del Bo, C., & Nijkamp, P., (2011). Smart cities in Europe. *Journal of Urban Technology*, 18 (2) (2011), pp. 65-82, 10.1080/10630732.2011.601117.

Davis, M. (2006). *City of Quartz* London: Verso Books.

Evgeniya P., & Alexey L., (2016), Modern Approach of Street Space Design, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>. 2th International Conference "Organization and Traffic Safety Management in large cities".

Finn, D. (2014). DIY urbanism: implications for cities. *Journal of Urbanism*, nr.7, s. 381-398.

Han, H., Hawken, S., & Williams, A. (2015). SMART CCTV and the management of urban space. D. Harrison (Ed.), *Handbook of research on digital media and creative technologies*, Hershey: Information Science Reference (2015)

Hartig, T., & Kahn PH. (2016). Living in cities, naturally. *Science* 352: 938–40.

- Hartig, T., Mitchell R., de Vries S., (2014). Nature and health. *Health* 35: 207–28.
- Ives, CD., Lentini, PE., Threlfall, CG., (2016). Cities are hotspots for threatened species. *Global Ecological Biogeography* 25: 117–26.
- Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. New York, NY: Vintage Books.
- Johansson, M. & Nilsson, J. H. (2021) Hållbar urban turism. Värdeskapande kulturella ekosystemtjänster i den gröna infrastrukturen. Institutionen för tjänstvetenskap, Lunds universitet.
- Johansson, M. & Nilsson, J. H. (2023) Ecosystem Services for Urban Destination Development: Potential for Sustainability. In Gowreesunkar, V. G B; Wambugo Maingi, S. & Mogambi Ming'ate, F. L. (eds.) *Management of Tourism Ecosystem Services in a Post Pandemic Context. Global Perspectives*. Routledge.
- Johansson, M., & Nilsson, J-H., (2024). Upplevelsens hållbara mikrokeografier: Att utveckla stadsrummet för att främja klimatanpassning och utveckling av urbana upplevelser. Department of Service Studies, Lund University. 31 s.
- Johansson, M., (2024a). Importance of implementing sustainable streetscapes: Green urban nature-based solutions for resilient cities. Department of Service Studies, Lund University. 27 s.
- Johansson, M., (2024b). Parkering för den hållbara staden - Om lokala effekter i den offentliga miljön. Institutionen för tjänstvetenskap, Lunds universitet. 52 s.
- Kelly, J-F., (2012). *Social cities*. Carlton, Australia: Grattan Institute.
- Lee Jr. (1973). Requiem for Large-Scale Models. *Journal of the American Institute of Planners*, Vol 39, Number 3.
- Lepczyk, CA., Aronson, MFJ., Evans KL., (2017). Biodiversity in the city: fundamental questions for understanding the ecology of urban green spaces for biodiversity conservation. *BioScience* 67: 799–807.
- Littke, H. (2016). Revisiting the San Francisco parklets problematizing publicness, parks, and transferability. *Urban Forestry & Urban Greening*, 15, ss. 165–173.
- Lydon, M., & Garcia, A. (2015). *Tactical Urbanism – Short-term action for long-term change*. Washington: Island press.
- Lydon, M., & Garcia, A., (2015). *Tactical urbanism: short-term action for long-term change*. Washington, DC: Island Press.
- Miller, R. (2012). Parklets: Turning Parking Spaces into Parks. *The New Planner*. <https://my.spokanecity.org/projects/parklets/>
- Nästesjö, M (2016). Tactical urbanism som ett verktyg för planering - En studie av Platsbyggnad, Odlå i Lund & Brunnshög placemaking. Masterarbete 30 hp, Blekinge Tekniska Högskola.

Newman, P., (2014). Biophilic urbanism: a case study on Singapore. Australian Planner 51: 47–65.

Parklet Design Guidelines, (2016). A Peacemaking Initiative of the City of Richmond, Virginia, Parklet_Design_Guideline_Richmond_VA_8-2016.

Pfeifer, L. (2013). Tactical Urbanism and the Role of Planners. Montreal: McGill University.

Pfeifer, L., (2013). Tactical Urbanism and the Role of Planners. Montreal: McGill University.

Sadik-Khan, J. (2011). NYC's Plaza Program, An Open Space Model for L.A.? <https://la.streetsblog.org/2011/06/07/nycs-plaza-program-an-open-space-model-for-l-a>

Sadler, J., Bates, A., Hale, J., (2010). Bringing cities alive: the importance of urban green spaces for people and biodiversity. In: K Gaston (Ed). Urban ecology. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

San Francisco parklet manual (2019). <https://groundplaysf.org/wp-content/uploads/San-Francisco-Parklet-Manual.pdf>

Seligman, K. (2011). San Francisco's tiny plazas convert parking to parks. <https://www.restreets.org/case-studies/pavement-to-parks-play-and-recreation>

Shanahan, DF., Bush R., Gaston KJ., (2016). Health benefits from nature experiences depend on dose. Sci Rep-UK 6: 28551.

Wesley, E., Marshall, A.L., (2015). Large-scale tactical urbanism: The Denver bike share system. Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability. <http://www-tandfonline.com.miman.bib.bth.se/doi/pdf/10.1080/17549175.2015.1029510>